СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 193. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 19. серпня, 1929. VOL. XXXVII. No. 193. Jersey City, N. J., Monday, August 19, 1929. THREE CENTS.

ХМАРОЛОМ ВІДКРИВ ПОКЛАДИ ЗОЛОТА Й СРІБЛА

РОСПОЧАЛАСЯ „ЗОЛОТА ГОРЯЧКА". ДОЩЕВА ВОДА ВІДКРИЛА ЗОЛОТОНОСНІ ЖИЛИ.

ЛЕЙК СИТІ, 17. серпня. — Хмаролом, що стався тут недавно, викликав „золоту горячку" серед місцевого населення. Великі потоки води змили шари землі на згірях, у яких находилося золото та срібло. В одному місці вода змила грубі шари землі, що відкрило велику золотоносну жилу одної майни, яку тепер розробляли. Це дало можливість її власникови добувати золото, не риючи глибокої підземної майни.

Багато шукачів золота зявилося в цьому районі. Дехто з них памятає, як 23 роки тому брати Линд знайшли майже в[...]н золота й срібла, яке відкрила була вода після хмаролому. Тоді ця знахідка дала братам 6,000,000 долярів.

ЛИНДБЕРҐ ЖЕНЕ АВТОМ.

НА МАЛОМУ ШЛЯХУ РОЗВИВ СКОРІСТЬ 112 МИЛЬ НА ГОДИНУ.

ДІТРОЙТ, 17. серпня. — Линдберґ, котрий оглядав тут нову фабрику будови моторів нового типу для літаків, показав, що він не лише може добре управляти літаком, але й автомобілем. Він на невеличкій просторони біля Ютики розвив скорість автомобіля 112 миль на годину, лише трохи припинюючи її на крутих зворотах.

Середня скорість, з якою він гнав свою машину, виносила 108 миль на годину.

Там же на фабриці моторів у присутности Линдберґа роблено спроби з новим паливом для моторів, яке не вибухає полумям навіть тоді, як піднести до нього запалений сірник. Це є дуже важний винахід, особливо при катастрофі літаків, коли багато летунів гине від пожежі літака, яка стае від іскри, що попаде в паливо.

АРЕШТУВАЛИ ЛОЄРА.

ОРҐАНІЗУВАВ ЗАХОПЛЕННЯ СВОГО КРЕВНЯКА З МЕТОЮ ЗАБИТИ ЙОГО.

ПОНКА СИТІ, Оклагома, 17. серпня. — Молодий тутешній адвокат Гайд арештований по обвинуваченню в орґанізації захоплення з метою ограбовання і забиття свого кревняка Колінса, нафтового маґната. Гайд був секретарем у Колінса й влада думає, що він уже раз пробував його отруїти, коли підсипав до напитку отруї.

Тепер Гайд арештований, коли він орґанізував захоплення Колінса, нанявши для того відповідних людей. В помешканню в нього знайшли отрую та заправлену нею горівку. На допиті Гайд мовчить і не признається до вини.

СТРІЛЯВ У СВОГО АДВОКАТА.

ЗА ТЕ, ЩО АДВОКАТ НЕ ВИГРАВ У СУДІ СПРАВИ, КЛІЄНТ ХОТІВ ЙОГО УБИТИ.

ЙОНКЕРС, Н. Й., 17. серпня. — Робітник М. Герольд був ушкоджений на праці. Він роспочав судову справу проти фірми, в якій працював, шукаючи винагороди за своє ушкодження. Коли справа його в суді була програна, він думав, що тут завинив його адвокат Ван Тасель.

Герольд вирішив помститися на свому адвокатови. Для-того він, захопивши зі собою револьвер, очікував, поки вчора Ван Тасель не вийшов на вулицю зі свого офісу в місті. Побачивши його, Герольд почав стріляти в нього. Одною кулею він поранив адвоката й був обезброєний шофером таксівки. Ван Тасель тепер знаходиться у шпиталі, а Герольд у вязниці.

„ЛОС ЕНДЖЕЛЕС" НАД НОВОЮ АНҐЛІЄЮ.

БОСТОН, 17. серпня. — Повітроплав „Лос Енджелес" зробив практичний лет для вправ своєї залоги над стейтами Нової Анґлії. Він пролетів тричі над Бостоном, а потім направився до Манчестера, Н. Г.

„ҐРАФ ЦЕПЕЛІН" БАЧИВ ПОЖЕЖУ ЛІСА.

НАСЕЛЕННЯ В РОСІЇ ПЕРЕЛЯКАНЕ ХОВАЄТЬСЯ ПРИ ПОЯВІ НАД ЇХ СЕЛАМИ ПОВІТРОПЛАВА.

НЮ ЙОРК, 17. серпня. — Копірайтовані повідомлення кореспондентів до ґазети „Ню Йорк Америкен", які летять на „Ґрафі Цепеліні", подають докладні відомости про лет повітроплава над Росією та Сибіром. Вони повідомляють, що при перелеті через Урал з цепеліна видно було величезний лісний пожар.

Населення невеликих російських міст та сіл, що ніколи не бачило повітроплава, при наближенню до них цепеліна у великому страху тікає подалі від нього й ховається по ріжних закутинках.

ХОТЯТЬ У СЕБЕ ЗРОБИТИ ПРИЧАЛ ДЛЯ ЦЕПЕЛІНІВ.

ЛЕЙКВУД, Н. Дж., 17. серпня. — Мешканці міста Лейквуд зорґанізували спеціяльний комітет, що веде переговори з Гамбурґ-Амерікен Лайн, щоби вона збудувала свої ганґари для причалу цепелінів у Лейквуді. Для цього місто дасть 2,500 акрів землі, які добре надаються для цієї цїли.

Будова причалів для повітроплавів малаб стати тоді, коли буде остаточно вирішене установлення сталої комунікації повітроплавами між Европою та Америкою.

УМЕР У ВЯЗНИЦІ ВІД АЛЬКОГОЛЮ.

ТРЕНТОН, 17. серпня. — Вязень лісбурської вязниці Полік умер у вязничному шпиталі, затруївшись денатурованим спіртом. Він з двома иншими вязнями вкрав у вязничнім складі денатурований спірт і всі три напилися його.

Полік помер, а двох його товаришів ще знаходяться в тюремнім шпиталі тяжко хворі.

ВЕРЕҐІНА ГОДІ ДЕПОРТУВАТИ.

Вереґіна годі депортувати. Так сказали в Отаві, коли довідалися там про домагання деяких людей, щоби провідника духоборів депортувати з Канади. Вереґін приїхав до Канади в зовсім леґальний спосіб і він має право там оставати. Колиб одначе було внесене якесь кримінальне обвинувачення і його засуджено, то се моглоб стати причиною до депортації.

ВИСОКИЙ АДМІНІСТРАЦІЙНИЙ УРЯДОВЕЦЬ ШПІОНОМ.

Варшавська влада безпеченства від довшого часу підозрівала одного з вищих урядовців, занятих у військовім відділі урядового комісаріяту, а потім варшавського воєвідства, що є на шпіонських услугах сусідньої держави. Дня 17. липня того урядовця арештували.

ЗГОРІЛА ШКОЛА КОЛО ҐАЄС, САСК.

В ночи на 1 серпня згоріла школа Спрюс Ґров коло Ґаєс, Саск. Причина пожару невідома, але виглядає на підпал. Коли учителька, Павліна Калмаков, прийшла рано на місце, де попереднього дня стояла школа, то побачила тільки попіл з неї. Є се вже десята школа, яка недавно згоріла в тій околиці. Підпали приписують духоборській секті „Сини Свободи", одначе поліція не найшла на те доказу, хоч розслідження підпали вже цілий місяць.

ПОРАЖЕНИЙ ЕЛЄКТРИЧНОЮ СТРУЄЮ 1,200 ВОЛЬТ — ЖИЄ!

Біля стації Тайнінская справджував анґлійський інжинір Торнтон діяльність мотору у ваґоні електричної залізнички. Його поразила струя зі силою 1,200 вольт. Інжиніра зараз відставили до шпиталю як небіщика, але в годину пізніше Анґлієць пробудився й цікавився далі мотором. Випадком зацікавилися большевицькі лікарі З ініціятиви директора шпиталю, проф. Андреєва, оглянули докладно орґанізм Торнтона та занотували цей випадок як причинок для дальших дослідів впливу елєктричности на людський орґанізм.

ПОЖЕЖІ.

В Ігровиці (пов. Тернопіль) вибухла пожежа в невикінченій хаті Анни Родакевич, замешкалої в Плотичі. Пожежа знищила крівлю та заподіяла шкоди на 500 зол. Підчас пожежі згорів 5-літний синок Ґапки Андріїв і її річи вартости 150 зол. Пожежа повстала наслідком необережного обходження з вогнем згаданим хлопцем. Невикінчена хата не була обезпечена. — В Підгайчиках (пов. Теребовля) повстала пожежа в домі Мих. Трилиха, перекинулася на сім інших господарських будинків і на римо-кат. приходство. Шкоди є на 25 тис. зол. — У Дублянах біля Львова повстала пожежа в будинках Фр. Круля та поширилася на забудування Анни Редер. Згоріли дві стайні, дві стодоли, шпихлір і мешкальний дім зовсім, а на другім крівля. Одна жінка сильно попеклася в огні. Згоріли кінь і корова.

ПРОТЕСТ У СПРАВІ ПОДІЙ В ТОВСТЕНЬКІМ.

Посол Заваликут вніс широко умотивований протест-скарґу до воєвідського уряду в Тернополі в справі поведінки органів влади на святі-поминках у Товстенькім, копичинецького повіту, в часі Зелених Свят. Опис тих подій у Товстенькім був, як відомо, в українській пресі сконфіскований.

ГОРЯТЬ НАФТОВІ ТЕРЕНИ В РУМУНІЇ.

Румунські часописи приносять описи величезної пожежі, яка вже 42 дні лютує в нафтовім терені Морені. Огонь в останніх днях, без уваги на рятункову акцію, ще збільшився. „Адеверул" твердить, що ця пожежа є найбільшою нафтовою пожежею, яка колинебудь була. Навіть величезні американські нафтові пожежі не можуть рівнятися катастрофі в Морені. Дотеперішні втрати обчислюють на 200 міл. леїв.

ПОЖЕЖА ЗНИЩИЛА МАЙЖЕ ЦІЛЕ СЕЛО.

У селі Крупсько, пов. Жидачів, повстала 17. липня пожежа в загороді Івана Попика. Наслідком сильного вітру огонь дуже скоро поширювався на стріхи інших будинків. Огневі сторожі з Миколаєва й околичних фільварків не могли зльокалізувати огню. Пожежа знищила до тла за дві години більше ніж сто господарств, себто 3/4 села. На місце катастрофи приїхав жидачівський староста Русінський із повітовим командантом державної поліції. Шкід покищо не устійнили. Більше ніж сто родин остало без даху над головою.

УТІК ПЕРЕД СВОЇМ ШЛЮБОМ.

В Голяндії скоїлася смішна й дивна історія. Перед ратушем у Німеґен стануло кілька авт, з яких висіла пара наречених і їх свояки. Веселі гості ввійшли до салі, в котрій мав відбутися цивільний шлюб. Але підчас виповнювання формальностей показалося, що наречений не долучив одного важного документу, без якого не може відбутися шлюб.

— Не журіться цим, прошу вас, — сказав наречений, який був родом з другого міста, Льодіт. — Я біжу на почту, може якраз припадково надійшло те свідоцтво. Зараз верну.

І пішов. А за хвилю повідомив телефонічно наречену:

— Нема того проклятого документу. Але не бійтеся, я сідаю на авто і їду до Льодіт, щоби дістати той документ.

Наречена й гості ждали як на грані. По якімсь часі хтось приніс вістку, що наречений цілком не поїхав до Льодіт, але сидить собі любенько в каварні і спокійно попиває горівочку та заявляє всім, хто хоче його слухати, що він не має найменшої охоти іти в супружеське ярмо. Тесаме він заявив сестрі своєї нареченої.

Очевидно, що ціле товариство вертало з того нескінченого весілля, як з похорону. Тільки наречена потішала себе, що краща розлука перед шлюбом, ніж мавби бути розвід по шлюбі.

НЕ ПЛАКАЛИ, ТОМУ ЗАЖАДАЛИ НАГОРОДИ.

Якийсь кінематоґрафічний підприємець в Ризі оголосив, що виплатить тисячу латів кожному, хто буде всилі не плакати на висвітлюваній фільмі. Кількох гостей після сеансу зажадало, щоб дирекція виплатила їм по 1,000 латів. Підприємець відмовився. Списано протокол і справу віддано судові. З великим зацікавленням ждуть присуду мешканці Риги.

СТРАШНИЙ ВИБУХ ҐРАНАТУ В РУКАХ ПИЯКА.

Недавно серед ночи в Томашові коло Лодзі повертав домів пяний сержант 25 п. п., Кароль Марчевський, в товаристві друга Юзефа Копчинського. Прийшовши до дому, Марчевський вчинив авантуру з жінкою, яка вже лежала в ліжку, за те, що вона не ждала на нього з вечерою. Розлючений на жінку, він виняв ґранат і хотів його кинути коло ліжка, але в той мент прискочив до нього його товариш Копчинський і хотів вирвати з рук ґранат, а коли не міг цього зробити, витрутив пяного сержанта з ґранатом у коридор, де ґранат вибух йому в руках. Наслідки вибуху були страшні: ґранат відірвав сержантови праву руку, зранив тяжко в голову і живіт. Конаючого сержанта Марчевського перевезено до шпиталю.

Як видно, польські офіцири гуляють, як за давних „золотих" часів...

ШЛЮБ МІЖ ДВОМА ПАРАМИ СІЯМСЬКИХ БЛИЗНЯТ.

На острові Манілі відбувся в присутности 5,000 гостей шлюб сіямських близнят, Люція та Сімпліція Ґодіно, з сестрами Натівідад та Вікторія Мотос. Зпочатку суд заборонив був цей шлюб. Одначе ґенеральний прокуратор скасував цю постанову і дозволив обом парам побратися.

ПЯНИЙ ВТОПИВСЯ В РОВІ.

В Надвірній вертав у ночі додому на підпитку Юрій Клявс. У пітьмі він впав до рова при вул. Залізничій, в якім після зливи було богато води, й потонув.

ХОЧЕ „ПРАЦЮВАТИ" В ПОЛЬЩІ ЗА... КАТА!...

До головної канцелярії міністерства справедливости наспів з Анґлії лист, писаний по анґлійськи, в якому молодий Ірляндець просить міністерство приняти його на становище... ката в Польщі!... Цей Ірляндець зветься Ришард Томпсон. Він хвалився, що є великим „специялістом" від мордування людей, що він уже три роки був помічником ката і за весь час своєї „служби" не зробив ані одної „помилки", бо кожду петлю затягав як найкраще і т.д. Мабуть цей Ірляндець думав собі, що в Польщі бракує катів, але, на жаль, бідолаха здорово помилився, бо до міністерства справедливости на місце тимчасового ката Мацєєвського, якого відправлено, зголосилася майже сотка нових кандидатів на катів!!!...

Таким чином Ірляндець не дістане „посади", бо й справді: на що принимати чужого ката, коли є аж 100 своїх, „рідних" катів!...

КИТАЙ ЗАЯВЛЯЄ, ЩО РОСІЯ НАРУШУЄ ДОГОВІР КЕЛОҐА

РОСІЯ Й КИТАЙ ТВЕРДО СТОЯТЬ НА СВОЙОМУ. КИТАЙ НЕ БУДЕ РОСПОЧИНАТИ ВІЙНИ. БУДЕ ЛИШЕ БОРОНИТИ СВОЮ ТЕРИТОРІЮ.

ЛОНДОН (Анґлія), 17. серпня. — З Нанкіна повідомляють, що китайський посол у Вашинґтоні одержав інструкції заявити протест перед американським урядом з приводу того, що большевики нарушують договір Келоґа, який підписала Росія, й провокують війну. Китай не думає роспочинати війни, але буде всіма засобами боронити свою територію й відбивати всі напади радянського війська.

Стоючи твердо на своїм бажанню залагодити конфлікт мирним способом при помочі переговорів, Китай заявляє, що він не допустить, щоби перед початком переговорів большевицькі урядники знову вернулися на залізницю.

В той самий час Китай не перестає посилати все свіжі війська на манджурсько-сибірський кордон. Большевики скаржаться, що Китай звільнив з посад більше як 3,000 радянських урядовців на Східно-Китайській залізниці, а більш як 1,500 арештовано по наказу директора залізниці.

Заступник комісаря закордонних справ, Карахан, заявив, що Росія не визнає жадних контрактів та инших зобовязань, що будуть пороблені в імени залізниці після того, як Китай захопив її у свої руки.

Китайський міністер справ закордонних ще раз підтвердив, що Китай в жадному разі не задовольнить домагань большевицького ультимату й не приверне попереднього становища на залізниці до початку переговорів. Він говорить, що Китай має лише одинокий вихід, а це міцно зєднатися для боротьби проти червоного імперіялізму, щоби не впасти жертвою комунізму. Від всіх військових лідерів надійшли повідомлення, що вони цілковито стоять на стороні китайського уряду. Між правителем Манджурії та нанкінським правительством істнує повне порозуміння та однодушність.

Нанкінське правительство признає, що большевики захопили одно місто в провінції Кірін. Правительство купує 300,000 коців для армії, очевидно готуючись до зимової кампанії.

КРІЗА ТЯГНЕТЬСЯ ДАЛІ.

СНОВДЕН ЧЕКАЄ НОВОЇ ПРОПОЗИЦІЇ ВІД ЧОТИРОХ ДЕРЖАВ. ТОДІ ВИРІШИТЬСЯ, ЧИ КОНФЕРЕНЦІЯ БУДЕ ПРОДОВЖУВАТИ СВОЮ ПРАЦЮ.

ҐАҐА (Голяндія), 17. серпня. — Сновден відкинув пропозицію чотирох держав відмовитися від свого домагання збільшення репарацій Анґлії. Він заявив, що чекає на нову пропозицію, яка дасть можливість дальше вести переговори. Всі учасники конференції є проти ревізії пляну Йонґа, але можливо вони знайдуть инші шляхи плачення Анґлії більше, ніж то призначено по пляну Йонґа.

Це може стати базою дальших переговорів і нарешті врятує конференцію від розбиття.

НЕ БАЧАТЬ ВИХОДУ.

ФРАНЦУСЬКА ПРЕСА ДУМАЄ, ЩО ҐАЗЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ РОЗІБЄТЬСЯ. НАПАДАЄ НА СНОВДЕНА.

ПАРИЖ (Франція), 17. серпня. — Французька преса вважає, що найліпшим виходом зі сучасного критичного становища ґазької конференції булоб добровільне припинення праць її до кінця вересня. В той час моглиб працювати спеціяльні комісії: юридична та фінансова, котрі можливо знайшлиб вихід з того положення, в яке Сновден поставив конференцію.

Вся преса критикує поведінку Сновдена, називаючи його вимоги позбавленими всякого льоґічного сенсу. Коли він так буде поводитися дальше, то ніхто не бачить виходу зі заплутаного становища конференції. Хіба лишається признати її невдачу й розїхатися делеґатам. Думають, що розбиття конференції потягне за собою спад вартости анґлійських грошей. Навіть позичка, яку Анґлійський банк затягає в Америці для поповнення свого золотого запасу, мало поможе.

ЛЕТИТЬ ДОБРЕ.

НА „ҐРАФІ ЦЕПЕЛІНІ" ВСЕ ГАРАЗД. ВІН УЖЕ ПРОЛЕТІВ ПІВ ДОРОГИ ВІД НІМЕЧЧИНИ ДО ЯПОНІЇ. ІЗЗА БУРІ ОБМИНУВ МОСКВУ.

МОСКВА (СССР), 17. серпня. — Іркутська радіотелеґрафічна стація повідомляє, що вона вже знаходиться у звязи з цепеліном. На ньому все гаразд і він уже пролетів пів дороги до Японії. Через Уральські гори він перелетів в районі великого промислового міста Надеждінск.

Ізза бурі „Ґраф Цепелін" просив большевиків дозволити йому змінити свій напрям лету й оминути Москву, щоб уникнути противного вітру. Большевики на це згодилися й цепелін пролетів на північ від Москви.

Тепер він летить далеко в Сибірі, перелітаючи мало населені місця. Тому про його лет можна довідатися лише з коротеньких радіотелеґрафічних повідомлень, які подає час від часу Екенер.

ПЕРЕГОНИ.

АНҐЛІЙЦІ БУДУЮТЬ БІЛЬШИЙ ВІД НІМЕЦЬКОГО „ЛІТАЮЧИЙ КОРАБЕЛЬ".

ЛОНДОН (Анґлія), 17. серпня. — Стало відомо, що анґлійське міністерство повітроплавства роспочало будову нового морського літака, який буде більшим від щойно збудованого німецького „літаючого корабля".

Літак будується у великому секреті. Пощастило лише довідатися, що він буде перевозити 50 пасажирів і буде мати можливість безупинно летіти 1,000 миль, а німецький може летіти лише 600 миль.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РУКА КАТА СТРИМАЛАСЯ

Найвищий польський суд видав останнє своє рішення, яким скасовано судовий вирок смерти в справі українських студентів-мучеників, Атаманця та Вербицького. Вони врятовані від смерти, але обидва засуджені на тяжку й довгу муку в тюрмі окупантів, брутальних завойовників української землі. Вони є жертвою польського брутального насильства.

Та не лише вони є такими жертвами, а є ще тисячки инших, що поневіряються у польських вязницях, чи взагалі мучаться в свойому щоденному життю. Отож вони покутують за нас всіх разом, покутують за наші невдачі. Тому ми завжди повинні памятати це й почуватися до обовязку всіма можливими для нас засобами старатися облегчити їх становище під ляцьким канчуком, бо вони терплять і з нашої вини. Ми не дали їм своєчасно потрібної помічної руки й мало облегчили їх боротьбу.

Наша американська іміґрація почасти відчуває свої зобовязання супроти свого Рідного Краю, супроти тих, що перебувають в рабстві й неволі польського розбою на своїх рідних землях та супроти тих, що відважно й сміло ведуть боротьбу за кращу долю нашого рідного народу проти всіх гнобителів його. Ця частина свідомої й патріотичної української іміґрації складає жертви матеріяльні на допомогу Рідному Краеви й принагідно, в разі потреби, підносить свій голос для моральної підтримки наших братів.

Отож, коли до Америки наспіли відомости про засуд польського окупаційного суду двох українських студентів, Атаманчука та Вербицького, найповажніша американська орґанізація „Обєднання" та ґазета „Свобода" підняли кампанію протесту української іміґрації проти ляцького засуду й роспочали компанію матеріяльної підтримки для оборони невинних жертв окупаційної влади. Кращі верстви української іміґрації жваво відгукнулися й у ріжних місцевостях Америки відбулися відповідні протестаційні віча, які крім висилки протестів проти польського знущання й катування українського населення збирали фонди на оборону судовою дорогою невинно засуджених.

Спільні зусилля української американської іміґрації та Рідного Краю спинили руку ляцького ката, яка вже була піднесена над головою невинних жертв польської окупації. Це найліпша відповідь всім тим, котрі говорять, що протести української іміґрації не досягають своєї цілі. Лише завжди потрібна щирість і однодушність й тоді ми осягнемо те, до чого стремимо, як не цілком, то в части, а з частей складається велике ціле.

ГУЦУЛЬЩИНА ПО ЖАХЛИВІЙ ПОВЕНІ

Дня 7-го липня ц. р. перелетіла через ціле Покуття сильна буря, яка спричинила великі шкоди. Найбільші шкоди нанесла селянам у косівськім повіті на сіножатах і в садах. Буря, що вивертала й викручувала величезні дерева, порозкидала й рознесла всі сіна, зложені в копиці, та понищила, особливо в Старих Кутах, багато овочевих садів.

Від 9-го до 12-го падав у Косівщині безперериввний дощ, який 11-го липня перемінився в зливу. Всі гірські ріки й потоки повиливали, а кладки й мости вода або забрала, або загрозила забранням так, що комунікація в повіті зовсім устала. Найбільше, як звичайно, розгулявся Черемош: Коли повінь щораз більшала й зеркало води Черемоша доходило вже до 4 метрів понад звичайний стан, то мешканці Кут стали обавлятися такої катастрофи, яку переживали перед двома роками. Та доки було з горами телефонічне получення й звідтам доносили, що всі клявзи (тами) стоять цілі й нема обави, що вода їх перерве, панував між населенням Кут на долині над рікою зглядний спокій. (Перед двома роками, коли вода в Черемоші піднеслася була 6 м. понад звичайний стан, спричинило катастрофу головно перервання кількох клявз, що нагально впустили до ріки з ріжних сторін кількаметрові верстви води зі збірників). В 11 год. ніччю вода Черемоша почала заливати прибережні доми Кут, несучи вже цілі стовпи дерева й дараб (сплавів). Тоді перервалося й телефонічне получення з горами. Між населенням Кут настав переполох і паніка. Здалека було чути крик і благання ратунку. Недавна ще катастрофа побільшувала страх. На дворі темінь, сильний дощ з вітром, а зі сторони ріки було чути лише шум та щораз більший ломіт несеного дерева.

Вже від вечера евакуовано й випорожнювано прибережні доми, а доми, що їх заливала вже вода, розбирано, вириваючи вікна, двері й бляху з дахів. Розібрано 8 домів, а два забрала вода.

Біля 1-ої год. по півночі зірвалася сильна буря, яка перервала телефонічні й телеґрафічні получення Кут з Коломиєю й Станиславовом. Кути стали, як остров серед бурливого моря, відтяті від світа. Паніка зростала. Нараз о 2 год. з заллятих домів понісся крик. Це забуті два літники з Познаня благали ратунку. Начальник пожарної сторожі звязався з двома товаришами шнурами, пішов у воду й виратував обох.

Дня 13 липня вода вже від ранку почала спадати. Дощ падав лише хвилинами. Виселені почали поволі вертати до своїх хат. А ті, що їм вода ополікувала ще хати, або плила городами, дивилися здалека й казали. „Пішла моя праця! Не буду мати до чого вертати!" Декому з них забрав Черемош городи з засівами, або садами. Шкоди величезні. А до того всі дороги здовж Черемоша з гір аж до Кут понищені. Возом у гори з Кут дістатися вже не можна. Косівське староство дало вже поліції приказ списати до 24 годин усіх пошкодованих і подати оцінку шкід. Але хто зможе зробити вже сьогодні докладну статистику шкід, коли вода ще не зовсім уступила й повних шкід не видно? Покищо працює в тім напрямі місцевий Комітет, що існує в Кутах стало від останньої катастрофи.

І знов наш оспіваний Гуцул, відтятий від світа, мусить радити собі сам. Бо і хтож доставить йому хліба і всіх продуктів до життя? Доріг не направлено ще всюди після останньої катастрофи, а тепер нові прірви, а за ними нові нарікання. Життя таке тяжке, заробітків нема, а до того ще й Черемош дошкулює, допікає. Навіть літників, що привозили сезоновий гріш, поваганяв з Кут та околиці. Бо коли перedше підчас сезону було в Кутах по кілька тисяч літників, то цього року не доходило їх число й до кількох соток, а сьогодня й ті вже збираються втікати. І всюди чуєте нарікання, що ріки не зреґульовані, сплавляти дерево водою не заборонюють, доріг нема і т. д.

Та, здається, головна причина таких нагальних повеней лежить у знищенню лісів. До війни, коли наші гори були залісені, коли всі узбічча і верхи гір здовж Черемоша пишалися буйними лісами й не світили до сонця наготою, як тепер — таких нагальних повеней Черемоша не було. Давно підчас дощів спливала вода з гір повільно, то й Черемош повільно підносився й повільно спадав. Вода мала час відплисти й не приносила величезних знищень. А тепер підчас дощів вода спливає з нагих скал нагло й нагло підносить стан води в ріці. А дотого спливаюча вода з голих верхів легко зсуває і забирає з собою цілу версву наскальної землі, робить у рипах (ярах) запори, де громадиться богато води, яка остаточно запору прориває й до Черемоша вливається нагло друга ріка. Таких рип (ярів) здовж Черемоша безліч. Вони підчас погоди сухі, а підчас дощів... От де причина теперішніх повеней Черемоша.

(„Новий Час").

ТУРЕЦЬКИЙ НАРОДНИЙ ТЕАТР

Здобутки найновіших часів у Туреччині.

Досі не було і не могло бути в Туреччині національного театру. Два **закони стояли цьому на перешкоді: іслам,** який забороняє жінкам узагалі виступати на якійнебудь трибуні; друге, що ніяка мусліманська жінка не сміла показатися прилюдно без заслони на лиці, з якої визирали лише її очи, та без плаща, який закривав її цілу, аж по кістки. Вже з тих причин виключене було, щоби яка акторка виступала прилюдно, бо і вона не могла нарушити „заповіди". Годіж було собі уявити навіть при найліпшій волі, щоби нпр. артистка в ролі Офелії, Десдемони, Юлії, або Камелієвої жінки виступила з „ясмаеком" (заслоною на лице) або в „фередже" (довжезнім плащі).

Тепер у Туреччині таких законів уже нема. Відколи скасовано султанат і каліфат і проголошено республику, релігія стоїть на другому пляні. Мустафа Кемаль баша відразу признає жінці рівноправність. Який наслідок цього? Жінки, що так несподівано здобули свободу й волю, просто неймовірно скоро забираються до праці. **В Туреччині вже є письменниці, драматичні авторки, жінки-конферансіє, адвокатки, жінки, які здобули докторат а навіть професуру, жінки, що є президентками ріжних товариств** — вони були вже навіть на міжнародніх конґресах за кордоном. Та не лише ці, але й **усі Туркині домагаються тепер рівного з мущинами права.** Вони вже навіть **здобули право голосування до громадських рад.**

Ця завзята еманципація турецької жінки мала щасливі наслідки, а саме для покращання суспільного положення турецької жінки, для її господарського образування та самосвідомости, її суспільних обовязків. Нпр. запрошують богато Туркинь до Царгороду, Бруси, Смирни, які займаються вихованням дівчат, щоби працювали для духового піднесення Туреччини. Ці образовані жінки є могутнім засобом для розвитку національного турецького театру, бо турецькі закони не забороняють уже виступати жінкам прилюдно на сцені.

Вже завдяки свому способові життя, завдяки обичаям, характерові та легкости, з якою володіють мовою на сцені — можуть бути Турки або Туркині добрими артистами. Щодо тексту драм, то турецькі автори можуть подостатком черпати з турецької історії: палатні сцени, життя султанів, інтриґи, злочини й революції. Від якогось часу турецькі часописи містять оповідання й повісти, основані на історії Туреччини. Не щадять султанів і дуже мало мають огляду на минуле правительство. **Щодо критики турецькі часописи втішаються повною свободою Цензура дуже оглядна і ніколи не мішається в такі справи** Дає волю журналістам, але не жаліє її і для виведення театральних представлень.

Турецький театр — треба признати — **ще в пеленках.** Та він розвинеться, тай що найважніше: про нього говоритимуть. Принайменше так кажуть усі Турки.

Турецький маріонетковий театр, або по нашому **вертеп** — називається: **карабез.** Фіґури виступають поза зорею, освітленою лямпою. Нараз стають і оповідають події дня, співають. У вертепі виступають **дві головні особи: 1)** карабез, любимець народу, жартівливий, необразований, 2) **гаджі-гіват,** образована людина, джентельмен, що говорить світовою мовою та має гарні маніри. Карабез говорить гарною народньою мовою, і ним справді можуть забавитися ці, що хочуть розірватися, забути буденні клопоти. Хто грає ролю карабеза, мусить бути дуже здібний: мусить уміти добре імпровізувати, придумувати цілі сцени, наслідувати голоси ріжних осіб, приноровлювати сцени до біжучих подій. Отже цей актор мусить бути рівночасно автором, і ще то того й комічним автором.

Карабез походить може з якогось переказу, але в Туреччині стався дуже реальний. Нпр. така сцена: Султан каже в Брусі побудувати велику мошею (святиню). Одного дня хоче побачити, як уже богато побудували та бачить, що будова навіть не зачалася. Хоче пізнати, яка цьому причина. Султанові пояснюють, що серед робітників є один чоловік, на імя Карабез, який вміє оповідати деже весело й забавно ріжні сторії, так що робітники зовсім забувають про роботу та зовсім не запримічують, як скоро минає час, так то минають години у товаристві того чоловіка. Наслідок був такий, що нещасному карабезові відрубали голову.

Турецькі часописи повідомляють під заголовком „Карабез у Парижі": „Від часів Теофіля Ґотіє цікавляться в паризьких мистецьких колах давнім турецьким театром, у якому Карабез був національним героєм. Газіма Бея з Дар ул Бедаі запросили у Францію, щоби там дав серію представлень свого Карабеза".

Маленький Івась (говорячи молитву, після того, як дістав від батька): „І не дай, Боже, мойому батькови більше дітей, бо він не знає, як обходитися з тими, які Ти вже йому дав".

—o—

Степанко: Мамо, ти не така гарна, як наша Галя.

Мати: Чому, дитинко?

Степанко: Ми вже сидимо на цій лавочці з пів години, а ще ніхто не поцілував тебе, ані не щипнув.

—o—

— Чоловіче, ти маєш тринацятеро дітей, то-то тебе мусить коштувати життя.

— Та так, але ми заощаджуємо на наймичці.

— Як жеж це?

— Гадаєш, що яка дівчина пішла би служити до родини, в якій є тринацятеро дітей!

В. Кедровський.

1919 РІК

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1919 р.

(48)

Ось при таких, коротко схарактеризованих, обставинах мені довелося братися за орґанізацію інспектури в армії, яка малаб на меті усунути неґативні явища, що не допустимі в армії, як розкладаючі її. Я знав, що доводиться братися за працю при дуже неприятливих обставинах. Доводиться братися за працю тоді, коли, здавалося, наша армія переживає останні часи свого існування й не було вже надій на врятування її, але довелося братися, бо мусиш боротися, поки живий, мусиш шукати виходу з кождої найприкрішої ситуації, поки ще кров бється в твоїх жилах. Знав я також, що взятися за інспекторську роботу, це значить нажити собі тисячі ріжних ворогів, це значить плисти увесь час проти течії ріжних демаґоґів, ріжних безчесних провокаторів, пяниць і т. д. Але це мене навіть на мить не спиняло й я негайно, одержавши наказ від Головного Отамана, почав орґанізовувати свої апарати. Вперву чергу я забрав усі ті апарати й людей, що працювали в інспектурі по політично-культурним справам, на чолі якої стояв О. Пількевич. Це стало мені тим кістяком, біля якого орґанізувалися дальші апарати Державної Інспектури.

Одержавши закон про Державний Інспекторат у військових частинах та інституціях УНР, я побачив, що він значно змінений від того проєкту, який я подавав. Зміни запали в сторону обмеження прав інспектури та звуження її ролі. Це сталося під впливом ворогів інспектури і, очевидно, Рада Міністрів та Головний Отаман пішли на компроміс з ріжними невідвічальними інтриґантами. Для мене це було страшенно неприємно й промайнула думка відмовитися від приняття на себе обовязків Головного Інспектора. Але часи тоді були такі тяжкі, що я не вважав можливим відмовитися від найменшої й від найгіршої праці. Свідомо себе наражаючи на неприємности й тяжку боротьбу, я взявся за нову справу. Тутже мушу додати, що С. Петлюра поставив мені катеґоричну умову взяти собі за одного з помічників І. Романченка, який зовсім не надавався на це становище. Довелося й на це погодитися, щоби було „лихо-тихо".

Затверджений правительством закон про інспектуру був такий:

„Іменем Української Народної Републики затверджено: Голова Директорії С. Петлюра, члени: А. Макаренко, член-секретар Ф. Швець. Посвідчую: Державний Секретар Іван Лизанівський. 13 травня 1919 року. Ухвалений Радою Народних Міністрів ЗАКОН про державний інспекторат у військових частинах та інституціях УНР.

„1) Установити у всіх військових частинах Української Народної Републики Інспекторів.

„2) Ухвалити положення про Державний Інспекторат, яке до цього прикладається.

„3) Закон цей увести в силу по телеґрафу. За Голову Ради Народніх Міністрів А. Левицький. Військовий Міністер Отаман Сиротенко.

„ПОЛОЖЕННЯ про Державний Інспекторат у військових частинах та інституціях УНР.

„§ 1) Надзвичайні обставини, в яких перебуває тепер Україна, вимагають, щоби Державний Інспекторат з одного боку був правою рукою й очима Вищої Центральної Влади, а з другого боку він не повинен зупинятися перед ніякими мірами, аби врятувати нашу армію від розпаду й деморалізації.

„Через усю працю органів Інспекторату повинно проходити червоною ниткою: Перемога Української Народньої Армії над ворогами републики, звідкіляб вони не прийшли й хтоб вони не були — за всяку ціну.

„§ 2) В склад Державного Інспекторату входить: а) Державний Інспектор Польових Управлінь Дієвої Армії (Штабу й Головного Постачання), який докладає правительству, а в присутности наказного отамана — Головному Отаманові, б) Державний Інспектор Управлінь та запасових частин Військового Міністерства, в) Інспектори частин і управлінь як дієвих так і запасових.

„§ 3) Інспектором може бути лише особа знайома з військовими справами, виключно українського походження, високої патріотично-національної свідомости, морально незаплямлена.

„§ 4) Всі інспектори призначаються, звільняються, а також віддаються під суд Правительством зі затвердженням Головного Отамана.

„§ 5) Державний Інспектор Польових Управлінь військ Дієвої Армії веде точний реєстр всіх інспекторів Дієвої Армії з їх curriculum vitae і подає його через військового міністра та наказного отамана правительству та Головному Отаманові, а Державний Інспектор Управлінь Військового Міністерства проводить теж саме відносно інспекторів тилових частин і управлінь".

Практика життя з першогож кроку змінила повищі параграфи закону. Був установлений один Головний Державний Інспектор, що обєднував у свойому управлінню всі части Української Армії, як дієві так і запасові та всі військові інституції. Підлягав він виключно Раді Міністрів, в яку сам входив членом з правом дорадчого голосу по військовим справам, та підлягав Головному Отаманові, з яким зносився безпосередно без наказного отамана й військового міністра.

„§ 6) Завдання Державного Інспекторату є:

„а) стежити за своєчасним і точним виконанням всіх наказів Центральної Військової Влади, перестерігати й у пні винищувати демаґоґічність, саботаж, розпусту, пияцтво, мародерство, грабіжництво та недбале відношення до служби, а також за тим, щоби не було господарських зловживань в частинах та в інституціях;

„б) стежити за політичним настроєм старшин і козаків та вживати всіх заходів, щоби військові інституції та частини були щиро демократичними і національно вихованими. Про увесь ворожий та непевний елемент інспектори своєчасно повідомляють відповідних муштрових начальників, а в крайному випадку ворожий і непевний елемент інспектор може негайно усунути з армії, рівночасно повідомляючи про це відповідне начальство, Правительство та Головного Отамана, а коли правительство та Головний Отаман не знайдуть поважної причини до усунення, Інспектор попадає під відповідальність по закону 26. січня про надзвичайні суди, згідно з § 20 цього положення;

„в) допомагати муштровій владі в справі зміцнення дисципліни серед вояцтва, розвивати між козаками й старшинами почуття слухняности та братерства й доглядати, щоби жадна провина не проходила винцому безкарно;

„г) вживати всіх заходів для підвищення войовничого настрою проти всіх ворогів Републики й боротися з дезертирством;

„д) брати участь у всіх нарадах муштрової та адміністративної влади: командний склад веде оперативні та адміністративні справи самостійно, але з відома інспекторів: інспектори-ж не мають права втручатися в ці справи;

„е) налагоджувати й керувати просвітною працею у військових частинах та інституціях і піклуватися про розвиток національної свідомости серед вояцтва, для чого інспектори улаштовують школи, лекції, розмови про сучасний момент, засновують книгозбірні, читальні, військові просвіти, драматичні гуртки, орґанізують хори, оркестри і т. д."

Ці обовязки були перекладені спеціяльно на інструкторів по культурно-національних справах, які провадили свою роботу під керуванням і доглядом інспекторів, не маючи права інспекторів втручатися в инші справи. Такими інструкторами були не лише військові, але й цивільні особи.

„§ 7) Ордери на арешти також мусять бути підписані інспекторами відповідних частин чи інституцій.

„§ 8) Інспектори мають право негайно припиняти виконання наказів, які очевидно йдуть на шкоду Републики.

„§ 9) Всі грошеві витрати провадяться під контролею Інспектора і за підписом команданта частини, при чому вони обидва несуть відповідальність за невиправдану витрату.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКИЙ БАНК В АМЕРИЦІ.

II.

Потреба українського банку в Америці, допись п. К. Лисюка про банк. — Будівельні і позичкові товариства, їх відношення до банку. — Наші річні втрати. — Потреба скликання господарських нарад.

Справа українського банку в Америці стає чимраз на більше реальний ґрунт, судячи після цього, як ним занимається наше громадянство. Очевидно, що і в цій справі виходить ріжниця думок відносно способу організації банку, чи мавби він бути спершу як відділ при одному великому американському банкови, чи як самостійна институція. В цій справі замітна допись п. К. Лисюка в „Свободі" ч. 182. Цікава вона тому, що: 1) доходить до висновку, що не пора ще творити банк, 2) твердить, що українські будівельні і фінансові кооперації стануть велитнями фінансового й господарського розвою, подаючи як примір Филаделфію, Нюарк, Клівленд і инші міста, 3) твердить, що плян створення українського відділу при великім американськім банку є „абсолютно мильний, а головно дуже небезпечний для інвестації українських грошей". Чи потрібно нам зараз орґанізувати український банк, чи ждати, аж буде переведена концентрація нашого капіталу в фінансових і будівельних корпораціях? — як це пропонує шановний автор.

На мою думку банку потрібно негайно, хочби тому, щоби зорґанізувати ту найпримітивнішу галузь банкового діловодства, а саме пересилку грошей, і сконцентрувати її в наших руках. Концентрація капіталу в Америці — на скільки це було можливе — вже переведена, а саме в наших допомогових орґанізаціях, і вони одиноко можуть причинитися до зорґанізовання українського банку, без огляду, яка орґанізаційна форма булаб принята. Ждати на концентрацію капіталу в орґанізаціях, які щойно малиб повстати, це те, що надіятися побачити грушки на вербі, тимбільше, що колиб такі орґанізації навіть дійсно зорґанізовано, то вони, розкинені по всій території Злучених Держав, не можуть взяти ніякої участи в творенню банку, з огляду на свій місцевий характер, ограничений бизнес і стейтове законодавство. Чи вони стануть велитнями фінансового нашого життя, трудно сказати; це залежатиме від людей, які їх ведуть. Після теперішного досвіду можна сказати це, що ці товариства дійшли вже до найвищого розросту і всюди помітно, що число нових членів зменшується, в порівнанню з попередними роками. Причина здається, в тому, що всі ті товариства є занадто особисті, а декуди навіть партійні. Треба однак сказати, що вони мають велике значіннє в зібранню ощадностей, помочі при купнах домів і о скільки на їх чолі стоять люде совісні, вони сповняють важну господарську функцію. Це найкраще бачимо в Филаделфії, де є 4 такі орґаніації, а з яких одна недавно збанкротувала і попала в руки ресівера. Майно тих орґанізацій виносить приблизно пів міліона долярів, в той час, коли наша филаделфійська громада має в кількох американських банках не менше як 10 міліонів долярів. Цих грошей вони не вложать в ніяку иншу орґанізацію як в банк, тому, що хочуть мати до своєї розпорядимости готівку, або прямо тому, що не вірять в ніякий инший спосіб інвестовання. Вони не вложать цих грошей до малого банку, бо не мають до нього довіря і малий банк не дасть їм цеї обслуги і вигоди як банк великий. І якби ми не хотіли звернути наш капітал до наших орґанізацій, це вдасться нам лише частинно, бо банк і будівельні товариства це дві окремі інституції, які себе доповняють, а не виключають. Така концентрація капіталу як в Филаделфії існує в Ню Йорку, Клівленд, Шикаґо і инших містах і в той спосіб в 15 або 20 американських банках є сконцентровано не менше як 150 міліонів українських грошей, без найменшої користи для нас, як мертвий національний капітал. Кождого року ми як цілість тратимо не менше як 150,000 дол. у відсотках, такуж приблизно суму платимо за пересилку грошей і инші банкові оплати. Додати до цього закупно безвартісних цінних паперів і багнистих флоридських лотів, які забудуються за триста літ, то можна певно сказати, що наша іміґрація тратить річно не менше як один міліон долярів через брак свого банку.

Шановний автор каже, що купно шерів американського банку є дуже небезпечне. Безперечно, воно є небезпечне, однак не для купуючих ці шери, але для тих, які звикли жити з обману нашої іміґрації. Бо ясно, що колиб створено банковий синдикат, і бюро господарської інформації під доглядом наших орґанізацій і чільних людей, тоді зменшилосяб поле до попису для всякого рода обманців, які ґрасують тепер безкарно між нашими людьми. Не хочу вірити, щоби шановний автор міг думати, що шери такого банку як Нейшенел Сіті Бенк оф Ню Йорк, інституції з майном понад два міліярди, є певні, або щоби було шкодою для Українців мати своїх людей як директорів у великих американських банках. Не думаю теж, що булоб це шкодою, колиб таке господарське бюро радило нашим робітникам, занятим у залізницях, нафтових чи инших підприємствах, щоби вони закуповували шери тих підприємств, щоби не тільки брати участь в зисках тих орґанізацій, але й забезпечити своє занятте, замісць — як воно діється тепер — викидати сотки тисяч долярів на спекуляційні безвартісні папери або купно лотів в багнах Флориди чи инших подібних „бизнесах".

Навіть для цього, щоб піддержати наші будівельні і позичкові товариства, потрібна організація банкового синдикату й господарського інформаційного бюра, зложеного з чільних представників нашої іміґрації, щоб воно мало певного рода моральну контролю над цими товариствами та хоронити нашу іміґрацію перед зловживаннями і втратами, як це мало місце недавно в Филаделфії, про яку згадує шановний автор статті.

Воно відома річ, що часто навіть шубравці уживають імени Українець і український, а зокрема, коли хочуть натягнути наших людей і тому є дуже небезпечно пропаґувати якунебудь орґанізацію, не маючи повного взгляду в її внутрішне діловодство.

Каже наша пословиця: Коли ти швець, то до кравецтва не мішайся. Вірю, що п. К. Лисюк має добру волю помогти при орґанізації української фінансової інституції, однак з його висловів видно, що він дуже мало визнається в банковім ділі, а це чейже перша вимога, щоби говорити про банк так авторитативно. О скільки з цього має вийти реальне діло, а не звичайний „блоф". Головне наше завдання створити український банк в Америці, з користю для нашої іміґрації й старого краю. Яку вибрати форму орґанізації — це річ другорядна; вона буде така, яка викажеться найкраща, найдешевша і принесе найбільше користи. Про це тяжко говорити в статті; до цього треба скликати окремі ГОСПОДАРСЬКІ НАРАДИ наших орґанізацій і чільних представників нашої іміґрації.

Д-р Володимир Ґалан.

С. Мусійчук.

РІДНІ ДІТИ.

Вже діточки наші у школу підуть,
Та школа та нас не втішає,
Чужої там мови й пісень їх навчуть,
Чужа їх ідея займає.

Пропадуть вони нам, пропадуть на все,
В країні цій стануть чужими;
Країна чужа їх за рідних прийме
І зробить людьми їх своїми.

Не вернуть вони вже у рідний наш край,
Не вернуть на землю кохану!
Собі тут сотворять життя свого рай,
Полюблять країну цю славну.

Собі тут збудують гніздочко своє,
Бо край цей вільний і свобідний;
Полюблять звичай цей і мову і все,
Забудуть про нарід свій рідний.

І сил в нас немає задержати їх,
Не дати в чужі морські филі,
На старости літ нам тра жити при них
Й радіти, що вни тут щасливі.

Раділи би ми тут в країні отсій,
Землиці Вільній Вашинґтона,
Що взяла діток нам під крила свої,
До свого батьківського лона.

Раділи би ми тут, так серце болить,
Що рідная наша землиця
В чужім ярмі стогне, ридає, щемить,
А ворог з нас кпить і сміється.

По що-ж, Боже милий, діток Ти нам дав
В чужій цій заморській країні?
Чому з ними разом нам жити не дав
На Вільній землі — Україні!?

Перед шлюбом.

Молода: Вже двацять чотири мінути жду на нього! Це останній раз виходжу замуж!

ЧОМУ В СПЕКУ НАМ ГОРЯЧО.

Людське тіло — це машина до витворювання тепла. — Людина зварилася би у власнім кипятку. — Холодільня в організмі. — Як боронитися перед спекою.

Де є джерело того прикрого почування, якого людина зазнає при високій температурі? Вину цього поносить поправді не висока температура ані горячі сонішні проміні, а радше людське тіло. Першою причиною враження горяча є тепло, яке витворює наш орґанізм. Висока температура окруження має лише стільки впливу, що не відбирає нам достаточної скількости того тепла.

Вчені обрахували, що тіло вже по 36 годинах доведено би формально до кипіння, колиб не могло позбутися зайвого для нього тепла. Тіло складається, як відомо, в переважній части з води (понад 80 проц.) і вся ця вода кипіла би, виділюючи богато пари, так що людина зварилася би у власнім окропі. На щастя природа зуміла недопустити до того, даючи тілу змогу виділювати зі себе надмірну скількість тепла.

А це не легке завдання. Тіло витворює безнастанно пересічно на день **три тисячі кальорій,** або інакше: випродуковане людським тілом тепло може три тисячі літрів води огріти на 1 степень вище, або **1 літру води огріти до 3 тисяч степенів.**

Самособою, що тіло зужиткове лише малесеньку частиночку цього тепла. Природа тут не жалує собі, бо цілу величезну решту витвореного тепла мусить орґанізм викинути на зовні.

Завдання це при теплій температурі значно трудніше, ніж при холодній, бо значно більшу часть тепла віддає тіло свому безпосередньому окруженню, промінюючи його в повітре, подібно як піч. Наче людське тіло висилає у повітря денно около дві тисячі кальорій лише через шкіру. З того виходить, що це повітря огріває нас, хоч би навіть мало 30 степенів у тіни, але навпаки, ми огріваємо повітря довкола нас. Щоправда, спадає це висилання тепла до ледви одної третої части, коли ми зодягнені. Чим тепліще є повітря довкола нас, тим повільніше відпливає филя тепла з нашого тіла на зовні та в наслідку тим сильніше відчуваємо горячо, бо наше тіло, наче басейн, із отвореним допливом, а зачиненим відпливом, нагромаджує **власні филі тепла,** якого огрітий воздух не може нам відібрати в достаточній мірі.

Одначе природа не може допустити до піднесення температури тіла не лише до того степення, щоби вода, яка є в ньому, почала кипіти. **Бо з піднесенням температури тіла вже на кілька степенів грозить нам смерть наслідком горячки.** Щоби до того не допустити, природа наділила тіло иншими цінними прикметами, завдяки яким **людина може видержати майже тричі таку високу температуру повітря, як його внутрішня теплота тіла.**

Рекорд у цьому осягнула якась париська дівчина, з якою переводив досліди славний фізіольоґ Тілет. Той вчений зложив Фр. Академії Наук у 1763. році звіт, що ця дівчина видержала в огрітому до 132 степенів повітрі, причому температура її тіла піднеслася лише на 1 степень.

Заходить питання, як можна було зробити такий досвід, що суперечить законам фізики? Отже людське тіло для своєї оборони вправило в інтензивне функціонування свою природну холодільню. Передовсім виділює богато **поту,** який паруючи витворює холод. Діяльність цю скріплювало ще **віддихання та парування води через легені.** Щоби ж такий досвід удався, мусить бути передовсім сухе повітря, бо у вохкім повітрі, а тимбільше у воді, видержаність тіла на високу температуру є значно менша, тому що відпадає спроможність парування. На цьому основується й те, що горяч у вохкі дні є значно тяжче видержати ніж суху спеку.

З повищих правил можна поробити також висновки, **як боротися проти надмірної спеки.** Отже треба допомагати природним оборонним умовинам нашого тіла, себто давати тілу нагоду як найлекше позбутися зайвого тепла. Передовсім вказане тут зодягатися в як найлекший пропускаючий одяг, підчас спеки їсти як найменше (харчі, як відомо, для орґанізму є тимсамим, чим топливо для печі), а вкінці скористати із знаменитого охолоджуючого засобу — купелі.

„Міська мода".

Купець (до крамничного помічника): Чому ця селянська дівчина, що отсе надягнула черевики, ходить сюди й туди, висолопивши язик?

Помічник: Вона казала, що її тисне правий черевик, то я порадив їй, щоби виставила язик — (із черевика) — та щоби походила трохи сюди й туди, а черевик розійдеться.

—o—

З лахів роблять папір, з паперу гроші, з грошей банки, з банків виходять позички, з позичок біднота, з бідноти лахи.

—o—

Капраль (до рекрутів): права нога вгору!

Один рекрут підніс ліву ногу.

Капраль: Котрий це, оферма підніс обі ноги вгору?

—o—

Учителька давала лекцію з природничої історії і взяла за предмет кота.

— Тепер скажіть мені, діточки, — каже вона, — який одяг має кіт.

Діти видивилися на учительку і ніхто не смів відповісти.

— Ну, хто знає? — почала заохочувати учителька дітей до відповіди, хотячи помогти їм. — Чи може кіт має на собі піря?

Здивовання виступило на лиці малого хлопчини, який сидів в першім ряді, і він сказав:

— Прошу пані, — хіба ви ще не бачили кота?

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ДНІПРО БЛИЗЬКО, АЛЕ НЕ ВСІ ЧИСТІ.

Досі комісія перевірила у Димерському районі 19 сільрад. По деяких сільрадах на збори приходило 70—80 відс. усіх селян.

Про Козарівську меліоратівну лукову досвідну стацію селянство каже, що звязку з селянством не має. Робітники стації не беруть жадної участи в громадській роботі села. Ставляться керівники стації до селянства брутально. Був випадок, коли СКНС звернувся у справі сінокосу до зава тов. Шкабари, а той: „Вас треба гнати дрючком". Виявилося, що там є фахівці без освіти. За 6 років праці на стації ніхто не перевіряв їхніх знань.

Бірківська сільрада завела в селі напіввоєнний стан. Громада ухвалила, щоб після 9 годин вечора не ходили.

Секретар Толокунської сільради відмовився прийти на чистку, маючи на увазі, що Дніпро близько і він завжди чистий...

Голова Савинської сільради гр. Морозюк заявляє: „Селянство систематично пиячить". Були випадки, що голова на базарі вкупі з куркулями напився до того, що куркулька Палахович на свойому возі привезла його додому. Комісії голова каже: „З жінками на базарі можна пити, аби не в сільраді". Комісія запропонувала РВК негайно зняти голову сільради.

У Катюжинцях за голову Кредиттовариства — жінка Тимошенко Наталія. І от решта членів управи та рахівник обурюються з того, що за голову управи жінка: „Як це так, щоб нами правила жінка?" Вони злигалися з куркулями й підривають роботу.

Голова Рихтянського СКНС — Мазур. От що кажуть про нього селяне, „Мазур — самогонщик, відбирає куби та самогон у селян, а його жінка продає самогон". Коли хто хоче продати своє майно, то голова КНС має своє гасло: „За продаж та купівлю дайош пять пудів жита". Факти підтвердились.

Ще треба сказати кілька слів про лісових робітників. Лісова охорона далеко стоїть від роботи сільради. Лісники часто бють селян. Один селянин каже: „Ми державні і ліс державний, а лісники, просто, бандити". Комісія на підстав фактів мусить декого підвести під першу та другу категорію чистки радапарату, а Головлісничому та Райвикові пропонує вжити заходів зблизити лісових робітників із селянством і притягнути сільради до боротьби з лісокрадами та до охорони лісного господарства сіл.

Тутешній.

(„Пролетарська Правда", Київ).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Жертва на інвалідів.

На піврічних зборах Українсько-Американського Горожанського Клюбу ухвалено з каси $10 для українських інвалідів. Від членів Клюбу пожертви: Константин Рибак $5.00 і Гаврило Туркевич $1.00. Разом $16.00.

На передплату місячника „Нові Шляхи" $5.00. Разом $21.00 вислано через Обєднання до краю.

Г. Туркевич, секретар.

— Ах, як я хотів би йти пішки в таку погоду, замісць їхати трамваєм! Та я не можу!

— Що, ви такі змучені?

— Ні, я маю місячний тікет.

ПОДЯКА.

Я, низше підписаний, складаю щиру подяку Головному Урядови У. Н. Союза за виплачення мені другої допомоги в сумі 50 долярів з фонду запомогового. Так само дякую урядником місцевого відділу.

Михайло Садовський,
член 385 відділу У. Н. Союза,
Міннеаполіс, Мінн.

Між приятелями.

— Правда, Ігоре, ти заходитимеш до нас також як я оженюся з Наталкою?

— Певно, Степане, не ялося покидати приятеля в нещасті.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА ЗА РІК 1930.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошене до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зважившн, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотівб. в своїм оголошенню помістити також і фотографію чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії, то значить, що його оголошенне буде о стільки дорожше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитись в редакції по день 30. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

ФОТОГРАФІЇ БРАТСТВ І ТОВАРИСТВ. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не есть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотілиб, аби їх фотографії були поміщені в календари на 1930 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Сі гроші зужиється на покритє коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

Яковлів.

НЕВДЯЧНИЙ КІТ ФОМКА.

(Образок із большевицького життя).

—o—

Фомку, кота Колотилихи, знала ціла округа. Сірий кіт, величезний, випашений, гладенький. Рукою по кожусі посунути, аж заіскриться йому волосся, наїжиться, затріщить. Алеж бо й любила Колотилиха Фомку! Надивитися на нього не могла. Бувало, що на поминках сама не доїсть, а Фомці якийсь кусочок усе принесе. Ба, часом після поминків зайде було у кухню та як не стане просити:

— Чи не остав там який охлапок мясця, або які хрясточки мякенькі? Для Фомоньки мого.

— А хайжеж — тебе! Тут — поминки, похорон, жаль гіренький, сльози, а вона з котом своїм садиться.

Та люди людьми. Щоб одобрухати Колотилиху, бувало й самі їй давали:

— На, занеси Фомці.

А Колотилиха ціла аж морщинами процвітала із вдоволення.

— За здоровлячко твоє — каже — ще один псалом і Богородице тай Отченаш відмовлю, зате, що ти Фомці празник уладила.

А й сама Колотилиха цікава собі. Її не лише, що в одній дільниці, а половина міста знала її. Небіщиків обмивала, молитви над покійниками відмовляла, та найважніше знала недуги ріжні лікувати: і чорну віспу і пропуклину і вроки і сверблячку підшкірну, яка так мучить дітей, що цілісенькі ночі друться під небеса, і кольки з середини виганяє. Словом, дуже добре ніби лікувала. Тай то так просто, що кожда баба ліки її розуміла, а не як ці ріжні докторські порошки або якась рицина. А найпевніше лікарство — це був великочетверговий попіл. Бувало у Великий Четвер у трох печах напалить, попелу цілісеньку фіру вигорне. І як лише хтось захоріє, зараз тобі з пів склянки попелу із свяченою водою змішає — „на, — напийся".

Де там докторські порошки! Всунуть їй за це один гріш, другий. А вона своє:

— Не маєте часом якого кусничка мяса для мого Фомки.

— Тьфу! А хай її...

В душі закленуть, але дають. Таж і порядні люде мають свої слабі сторони; треба бути поблажливим для них.

Та прийшла чорна година, коли із сіл знад Волги стали насувати голодні люде цілими хмарами.

— Змилосердіться, людоньки, Ісусе Христе...

— Бог хай вам поможе, самі з голоду помираємо. А ці не вірять, що Бог поможе, стоять попід вікна, попід двері, скомлять:

— Хлі-ба, ради Бога!

Опухлі їх лиця, наче повні води, в деяких очи наче шпарки, — аж лячно глянути, а инші наче десятигривенники такі великі, тай страх пробивається з них смертельний, в глибину душі зазирає.

— Подайте що, ради Бога...

— Боженьку святий, коли не маємо що дати. Були часи, нікому ми не відмовили, та тепер...

— Може кота якого маєте або собачку. Рятуйте, вмираємо.

— Був у нас кіт, але ми вже дали його. Та зайдіть до Колотилихи; в неї кіт, наче баран...

І з доброго російського серця аж до хвіртки виходять і рукою показують:

— О, бачиш, онтам хата? Саме за тою хатою є завулок, а в завулку цьому — третя хата з краю, синяві віконниці — там живе Колотилиха. в неї ще остав кіт... А нашу кітку ми вже давно тому віддали.

Цього лише ждали. Гусаком побігли до Колотилихи. Всі — з цілої дільниці. Стають під вікнами.

— Дай, ради Бога, кота, рятуй, вмираємо.

— Нема в мене ніякого кота. Не маю. Бог вам поможи, йдіть до кого иншого.

А прошаки, як станули, так стоять.

— Дай його, милосердна душе, рятуй... Кіт для тебе дорожчий, ніж наше життя. Дай його.

Себто Фомку.

Повинен би Фомка сховатися, а то, драбуга, до вікна все пнеться, любить, драбуга, на вікні, до сонця вигріватися. Тож то крик счинився. Прошаки просто виють:

— О, є, є, дай його нам!

Скільки разів уже хотіли шиби вибивати. Колотилисі бувало вдасться одобрухати їх якимсь охлапом. Дасть ніби шматочок чогось, так на пів пальця:

— Маєте, хай вас Бог спо-може.

Коби лише не трівожили Фомки.

Та пізніше ще краще було — не лише прошаки, але й Фомка, ба вона сама не мала що їсти. Небіщиків прибувало, що аж лячно, тай трохи що дня прибуває, але що їй з того?

— Не найдеться часом у кого зайвого охлапу для Фомоньки мойого?

— Перехрестися, жінко! Таж сама ти бачила, що не було чим небіщика пошанувати. Не бери нам за-зле.

І Колотилиха відходить голіруч. Або радше дають їй там якусь хустину перкалеву, або рушник, або й спідничину, та що з того, Фомки цим не нагодуєш. Щойно тоді кіт пізнав, що це біда... За який місяць геть сало втратив. Волосся сковтуніло — втратило шовковий полиск, уже не іскриться, не тріщить, як колись. Приходить Колотилиха до дому, а він її витає:

— Ня-яв.

Себто: а що, принесла?

А їй аж сором палить:

— Не принесла, Фомонько. Нічогісько тобі, серденько, не принесла. Навіть отіцінькі людям не остало, пальці з голоду гризуть. Нема ради, зварю тобі лупи з бараболь...

Та яка це страва для кота — лупа з бараболь?

Кіт — не людина. Тож мориться кіт, а не їсть. Дуже рідко буває, щоби якийсь кусочок принесла йому.

Тоді Фомка став вириватися з хати. Просто хижий звір із нього зробився. Пусти й пусти його на двір і кінець.

Нічого не вірить, усе в колісце.

— Н-я-в, н-я-в!

Думала, думала Колотилиха, що тут діяти тай придумала: стала забирати Фомку на поминки. Прибігають по неї:

— Бабусю, ходіть скорше, тато вмерли, вмити його треба.

— А мені що? Пійду. Та не сама, я з котом Фомкою.

— Хай і так буде, ходіть, бабусю, якось уже воно буде.

Тоді Колотилиха — Фомку у кошик, накриває його мішком і йде.

На поминках, хочби шматочок хліба, але всетаки щось для кота найдеться.

* * *

Таке то.

День за днем скаче, наче свавільні хлопці, а люди щораз страшніше виглядають — смерть їм із очей визирає. Ретувати би. Помочі просити. Переблагати. Та кого, де? Кричи, зови, благай. Глухо всюди. І небо і люди. Не лише ситі люди, сам Бог забув країну. Одна лише смерть не забула. Стукає в усі вікна, в усі двері стукає, по всіх дорогах шкандибає, на всіх перехресних дорогах — лякає сірою примарою — жадна, ненаситна смерть. Хто як хто, а Колотилиха, що то була така потрібна всім людям — і ця стала відчувати голод. А Фомка просто попав у чорну розпуку. Дереться, начеб хто шкіру дер із нього. З голоду дістав пискливий, пронизливий голос, душу наче на нитку, на міток витягає з Колотилихи.

— Та щож я дам тобі? Подумай, подумай своєю котячою лепетою. Бачиш? Сама здихаю. Он які ноги в мене... бачиш?

А кіт своє:

— Н-я-в! н-я-в!

— А хай тебе, не знаю що...

Раз раненько хтось до вікна: стук-сту-стук.

— А хто там?

— По тебе, догогенька. Ходи мерщій, мама померли.

— У когож це?

— У нас, у Малининів.

— Йду, йду вже. Але я з котом ходжу, з Фомкою.

— Хай там, ходи.

Прийшла Колотилиха, кошик на лавку в кухні поставила, помолилася перед образами святими. А потім повідає:

— А не маєте якого охлапа для мойого кота, для Фомки?

Дали. Скривилися, але дали. Шматочок, так на палець.

Кіт жер і неситий аж на всьому тілі дріжав.

Колотилиха вмила небіжку, уложила посеред хати, лемент у цілій хаті, всі аж заходяться від плачу — плачуть, бо матіньки дорогої шкода, тай головне тому, бо знають: небаром самі мусять туди... Всі в розпуці. Одна Колотилиха спокійно молитви мовить — призвичаїлася на небіщиків глядіти, тай кіт Фомка спокійний — треться об її ноги, збентежився наче в чужій хаті тай з жаху навіть на голод призабув, сидить і на все такими великими очима глядить.

До самого вечора Колотилиха святі молитви мовила. А їсти дали їй — оттак, аби збутися. так завбільшки долоні — не більше, тай ще трохи несолених бараболь. Половину з цього котові дала.

— Їдж. Фомонько, їдж...

Вечером небіжку у труну зложили, зодягли, як ялося, не так, як деінде — деінде, лячно сказати, без домовини, без приодівку навіть хоронити стали. Тут усе порядно. Лише як уже смерклося, дивляться, а тут свічок нема. Тай оливи до лямпки не стало. Пітьма.

Всім хіба спати покластися.

Шож, поклалися, коли вже так.

Малинові мають дві світлиці. В одній — небіжка, в другій доньки-дівчата, а з ними і Колотилиха зі своїм котом Фомкою. Поклалися, довго не могли всну ти. Сльозами заливалися дівчата-сироти: матіньки шкода тай себе шкода. А Колотилиха втішала їх як уміла, щоби лише не мучили себе... І самі не знали, коли заснули. А Фомка весь час перевертався з боку на бік, ніяк уложитися й уснути не може — голод доскулює йому. Колотилиха вже його кожухом своїм прикрила, що вміла робила, коби лише не втік на двір, бо знала, що там його зловлять і зїдять. Відомо, який нині народ...

Так серед жури за кота Фомку очи замкнула.

Раненько — як лише стало світати — дівчата-сироти, ще не піднялися, давай заводити:

— Матінько наша дорогенька...

Тай Колотилиху збудили.

Підвелася Колотилиха, дивиться — Фомка лежить собі біля неї, якийсь такий лінивий, сліпаків отворити не хоче тай такий якийсь повненький став.

— Ну, певно щось зжер — подумала Колотилиха. І в душі, правду сказати, зраділа: наjерся, себто сили набрав, не буде вже так скомліти докучливо... І нічого не каже, хай вже буде що хоче.

— Ісусе Христе, Сине Божий...

Набожно так зітхає, начеб нічого не знала.

Дівчата повбиралися, пішли в другу світлицю, глянути на покійну неньку.

І:

— А-а-а!...

Обі, наче гадину настолочили, счинили крик, впали наче божевільні насамперед до Колотилихи, а потім дверми на вулицю.

— А-а-а!...

Колотилиха аж задріжала. Зірвалася з постелі, валенки надягнула дріжучими руками та виглянула крізь двері, а там небіжка... Боже, небіжка, скинула зі себе накривало... тай сміється.

Аж зойкнула Колотилиха тай гайда до дверей тай на вулицю. Дівчата бігають по подвірю, кричать із переляку. Збирається товпа...

— Що сталося?

— Так і так, мати сміється червоним лицем.

Люди зібрали відвагу, пішли поглянути.

А небіжка зовсім лиця не має. Ані носа, ані очей з віями, ані щок, ані уст, словом ані трішечки шкіри. Навіть яснів не має.

Самі кости лише остали. Лежить небіжка в труні тай сміється страшним смертельним сміхом...

— Як? Де? Хто?

— Кіт Фомка.

Заглянули у другу хату, а Фомка сидить собі на лавці, очи великі, глядять так біснувато. Потім — гиц із лавки на землю. Як не кинуться всі з хати!

— Ах, йой, цеж страшне!

Один кричить:

— Боюся!

Другий кричить:

— Боюся!

Навіть Колотилиха і ця також:

— І я боюся, дівчата!

Та найшовся таки Степан Коротин — коваль. Увійшов у хату, а Колотилиха притиснулася до воріт — бліда, ціла труситься. Вийшов Степан на ґанок, Фомка, у кожушку, виривається йому, в одній руці Степан кота держить, у другій сокиру.

— Ойой! — зойкнула Колотилиха.

Та як лише пригадала собі лице небіжки — навіть не писнула.

Котячий мявкіт зпід стодоли аж за серце стиснув її.

На цьому кінець.

Ввійшли люде у хату дивитись, як це небіжка смертельним сміхом сміється.

Прийшов на подвіря прошак — високий, очи на воднистому, жовтому лиці — шпариночки.

— Дайте що зїсти, змилосердіться...

Хтось йому на це з доброго серця:

— Іди за стодолу, там кіт у снігу запорпаний. Щойно вбитий.

Прошак аж підскочив на радощах.

— Ну? Де? Ради Бога, покажіть...

Попорпав у снігу, добув покрученого смертю Фомку тай несе його гордо. Йде й полою прикриває кота, щоби йому хтось не відібрав.

А Колотилиха навіть уже не молилася за душу покійниці. Забрала кошичок, у якім була принесла Фомку, тай пішла додому.

А як лише вийшла за ворота, як глянула на пусту вулицю, як пригадала собі все... заридала в голос:

— Ах, дорогенький ти мій, Фомонько...

Щож, кожде сотворіння, як уміє, хвалить Господа Бога. Кожен має свою журу.

Raising the Family— Pa wasted a lot of breath on the wrong person! — Fisher

